

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA-4101-028-03/2014

P/14/010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62

lwa@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/010 – Wykonywanie zadań w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą, ukierunkowanych na podtrzymywanie więzi z krajem i wspomaganie migracji powrotnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Robert Kaczmarczyk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr 92837 z 5 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Fundacja Semper Polonia w Warszawie ¹ ul. Wąwozowa 4 lok. 105, 02-796 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Hauszyld, Prezes Zarządu Fundacji ² . (dowód: akta kontroli tom I str. 11-12)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez Fundację umów zawartych w latach 2013-2014 z Ministrem Spraw Zagranicznych⁴ dotyczących wykonywania zadań w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Fundacja wywiązała się z postanowień umów wybranych do kontroli, dotyczących m.in. osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów zadań, terminowości realizacji zadań i sporządzenia sprawozdania końcowego, prowadzenia wymaganej ewidencji księgowej. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczyły nieprzestrzegania niektórych postanowień umów i polegały na:

- przekroczeniu maksymalnego dopuszczalnego limitu (15%) wzrostu poszczególnych pozycji kosztów, podlegających sfinansowaniu ze środków dotacji (jedna umowa);
- niepoinformowaniu na piśmie MSZ o wprowadzonych zmianach w terminach podejmowanych działań w stosunku do terminów określonych w ofercie, w części dotyczącej harmonogramu działań (trzy umowy);
- zlikwidowaniu konta bankowego wskazanego w umowach przed ostatecznym rozliczeniem dotacji przyznanych na podstawie umów zawartych w 2013 r.;
- niewyegzekwowaniu od Uniwersytetu Manitoba i Uniwersytetu w Toronto kompleksowego rozliczenia wykorzystania środków finansowych (pochodzących z dotacji z budżetu państwa) przekazanych tym jednostkom przez Fundację w ramach realizacji umowy nr 362/2013 z 13 maja 2013 r.

¹ Dalej także: Fundacja.

² Dalej także: Prezes Zarządu.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dalej także: MSZ.

1. Przestrzeganie warunków w zakresie wykorzystania środków przekazanych na zadania ukierunkowane na podtrzymywanie więzi z Polską i wspomaganie migracji powrotnej

Opis stanu faktycznego

1.1. W kontrolowanym okresie Fundacja wykonywała ogółem 12 umów dotacji zawartych z MSZ, dotyczących realizacji zadań w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą, ukierunkowanych na podtrzymywanie więzi z krajem i wspomaganie migracji powrotnej (po sześć - w 2013 r. i 2014 r.).

W 2013 r. Fundacja na realizację sześciu umów otrzymała z MSZ dotacje w wysokości ogółem 4 175,1 tys. zł, z czego wykorzystwała 3 958,1 tys. zł (tj. 94,8%). W 2014 r. na realizację sześciu umów otrzymała dotacje z MSZ w wysokości ogółem 2 459,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom I str. 18-22)

Szczegółowymi badaniami kontrolnymi objęto realizację następujących pięciu umów zawartych z MSZ:

- nr 361/2013 z dnia 13 maja 2013 r.⁵, dotyczącą realizacji zadania pn. „Ex Libris Polonia”, którego przedmiotem było wyposażenie organizacji polonijnych, bibliotek parafialnych, polskich placówek edukacyjnych oraz pracowni polonistycznych na wyższych uczelniach w książki, pomoce dydaktyczne, sprzęt komputerowy i audiowizualny, a także udzielenie wsparcia finansowego z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów wynagrodzenia nauczycieli i wynajęcia sali lekcyjnych;
- nr 362/2013 z dnia 13 maja 2013 r.⁶, dotyczącą realizacji zadania pn. „Kursy przygotowawcze do egzaminów na wyższe uczelnie oraz wspieranie uniwersyteckich kadr”, którego przedmiotem było m.in. wsparcie organizacji dodatkowych zajęć dla maturzystów polskiego pochodzenia oraz zajęć z języka polskiego dla studentów dwóch uniwersytetów kanadyjskich;
- nr 365/2013 z dnia 14 maja 2013 r.⁷, dotyczącą realizacji zadania pn. „Program stypendialny dla osób polskiego pochodzenia studiujących za granicą”;
- nr 379/2013 z 13 maja 2013 r.⁸, dotyczącą realizacji zadania pn. „Nie jesteście sami”, którego przedmiotem było udzielenie wsparcia nowej emigracji zarobkowej w zakresie m.in. pomocy psychologicznej i prawnej;
- nr 327/2014 z 18 czerwca 2014 r.⁹, dotyczącą realizacji zadania pn. „Szansa dla maturzystów – kursy przygotowawcze do egzaminów”, którego przedmiotem była organizacja dodatkowych zajęć dla maturzystów polskiego pochodzenia.

(dowód: akta kontroli tom I str. 18-22, 142-157, 285-300, 499-542; tom II str. 139-154, 397-413)

W przypadku wszystkich ww. umów, kwota dotacji przyznana na ich realizację była niższa, niż kwota wnioskowana przez Fundację w ofertach składanych w ramach konkursów organizowanych przez MSZ. W odniesieniu do poszczególnych umów proporcje te kształtowały się następująco:

- umowa 361/2013 – przyznana dotacja (730 tys. zł) stanowiła 24,5 % kwoty wnioskowanej (2 985,6 tys. zł),
- umowa 362/2013 - przyznana dotacja (282 tys. zł) stanowiła 74,2 % kwoty wnioskowanej (380,1 tys. zł),

⁵ Dalej także: umowa 361/2013.

⁶ Dalej także: umowa 362/2013.

⁷ Dalej także: umowa 365/2013.

⁸ Dalej także: umowa 379/2013.

⁹ Dalej także: umowa 327/2014.

- umowa 365/2013 - przyznana dotacja (1 500 tys. zł) stanowiła 50,2 % kwoty wnioskowanej (2 986,5 tys. zł),
- umowa 379/2013 – przyznana dotacja (1 100 tys. zł), stanowiła 76,5 % kwoty wnioskowanej (1 438,3 tys. zł);
- umowa 327/2014 – przyznana dotacja (100 tys. zł), stanowiła 55,6% kwoty wnioskowanej (179,7 tys. zł).

Informując Fundację o wielkości przyznanego dofinansowania, MSZ każdorazowo wskazywało, że redukcja budżetu w stosunku do wnioskowanej kwoty wynika z otrzymania bardzo dużej liczby dobrych jakościowo projektów przy ograniczonych środkach finansowych. W związku z przyznaniem przez MSZ niższych niż wnioskowane dotacji, Fundacja dokonała aktualizacji złożonych ofert, dostosowując je do wysokości przyznanych dotacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 112, 120, 138, 281, 284, 316, 488, 542, tom II str. 137, 172, 393, 395, 436)

Zadania publiczne realizowane przez Fundację na podstawie umów zawartych z MSZ były zgodne z przedmiotem jej działalności określonym w Statucie, w którym wskazano (rozdział II § 3) m.in., że celem Fundacji jest pomoc środowiskom polonijnym na świecie, budowanie polskiego lobby na arenie międzynarodowej, promowanie polskich i polonijnych osiągnięć, w tym gospodarczych, naukowych i kulturalnych oraz podejmowanie działań na rzecz zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego i naukowego w Polsce i na świecie.

(dowód: akta kontroli tom I str. 4)

Spośród badanych pięciu umów, do czasu zakończenia kontroli NIK (19 grudnia 2014 r.) zrealizowane zostały cztery umowy zawarte w 2013 r. Termin zakończenia realizacji umowy 327/2014 wyznaczony został na dzień 31 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom I str. 18-22, 142-157, 285-300, 499-542; tom II str. 139-154, 397-413)

1.2 Zgodnie z postanowieniami umów zawartych z MSZ Fundacja zobowiązana była do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej poszczególnych projektów zgodnie z zasadami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰.

(dowód: akta kontroli tom I str. 148, 290, 504; tom II str. 144, 403)

W księgach rachunkowych Fundacji, prowadzonych w systemie elektronicznym, wyodrębniono osobne konta dla poszczególnych umów zawartych z MSZ, na których ewidencjonowane były środki otrzymanych dotacji, jak i koszty ponoszone w związku z realizacją poszczególnych zadań podlegające sfinansowaniu ze środków dotacji. Prowadzona w tym zakresie ewidencja umożliwiała identyfikację wszystkich wydatków poniesionych w związku z realizacją ww. umów, sfinansowanych ze środków dotacji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 480-481, 483-490)

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości, Fundacja posiadała dokumentację określającą przyjęte przez nią zasady (politykę rachunkowości). Określono w niej m.in. zasady ewidencjonowania składników aktywów trwałych i obrotowych, metody wyceny aktywów i pasywów, zasady rachunku kosztów, wykaz kont syntetycznych i analitycznych, dokumentację systemu finansowo księgowego, zasady ochrony danych oraz wzór sprawozdania finansowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 23-89; tom II str. 480)

¹⁰ Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.

1.3. W wyniku kontroli prawidłowości realizacji przez Fundację zadań (projektów) określonych w czterech badanych umowach, których realizacja została zakończona, stwierdzono m.in., że we wszystkich przypadkach zadania zostały zrealizowane w terminie umownym. Fundacja terminowo złożyła do MSZ sprawozdania końcowe z realizacji tych umów. We wszystkich przypadkach MSZ zwracał się o wyjaśnienie lub skorygowanie informacji przekazanych w tych sprawozdaniach. Zgłaszane uwagi i zapytania dotyczyły głównie danych zamieszczonych w załącznikach do sprawozdań dotyczących rozliczeń finansowych z wykorzystania środków dotacji. Do czasu kontroli NIK dotyczącej tego zagadnienia (30 listopada 2014 r.) MSZ zaakceptowało sprawozdania z realizacji następujących trzech umów: 361/2013 (akceptacja w dniu 22 września 2014 r.); 362/2013 (akceptacja w dniu 18 września 2014 r.); 365/2013 (akceptacja w dniu 6 października 2013 r.). Okres wyjaśniania i korygowania tych sprawozdań liczony od daty złożenia pierwotnego sprawozdania (30 stycznia 2013 r.) do daty uzyskania akceptacji ze strony MSZ w ww. przypadkach wynosił ok. 7-8 miesięcy. Do 30 listopada 2014 r. akceptacji nie uzyskało jeszcze sprawozdanie końcowe z realizacji umowy 379/2013.

(dowód: akta kontroli tom I str. 169, 211, 341-349, 362-363, 373, tom II str. 60, 96, 213, 215-220, 545)

W wyniku analizy sprawozdań końcowych ustalono, że Fundacja wykorzystwała do realizacji zadań zasoby kadrowe określone w ofertach.

Poza jednym przypadkiem (umowa nr 361/2013), zadania objęte umowami zrealizowane zostały w stosunku do wszystkich grup adresatów i krajów wskazanych w załącznikach nr 4c do ofert załączonych do umów (po uwzględnieniu zmian wprowadzonych aneksami).

W przypadku umowy nr 361/2013, Fundacja dofinansowała koszty wynagrodzenia nauczycieli, wynajem sali lekcyjnych oraz zakup sprzętu komputerowego dla 82 szkół i innych instytucji edukacyjno-oświatowych polskich i polonijnych mających siedziby w 12 krajach, podczas gdy zgodnie z ofertą planowano udzielenie wsparcia finansowego dla 98 placówek prowadzących działalność w 13 krajach. Doposażyła w sprzęt komputerowy i audiowizualny 70 tego rodzaju instytucji w 17 krajach, podczas gdy zgodnie z ofertą planowano udzielenie wsparcia w tej formie dla 74 instytucji prowadzących działalność w 18 krajach. Powyższe wsparcie nie trafiło do 18 instytucji (spośród wskazanych w załączniku 4c do oferty), które wycofały się z projektu z różnych przyczyn (zbyt niska kwota wsparcia, pozyskanie środków z innych źródeł lub zawieszenie działalności programowej). Ponadto dwie instytucje nie wywiązały się z umowy zawartej z Fundacją i zwróciły otrzymane środki finansowe. Ze środków dotacji otrzymanych na sfinansowanie kosztów programowych zadania, w kwocie 650,8 tys. zł, Fundacja wydatkowała kwotę 571,4 tys. zł. Pozostałą kwotę zwróciła do MSZ.

(dowód: akta kontroli tom I str. 239-240, 471-472; tom II str. 60, 73, 111-112, 367-368)

W przypadku umowy 365/2013 poszczególne działania na rzecz realizacji zadania podejmowane były zgodnie z zaktualizowanym harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy. W przypadku pozostałych trzech umów, stwierdzono odstępstwa od harmonogramów, które dotyczyły następujących działań:

- umowa 362/2013 - Fundacja w II połowie 2013 r. przekazała środki finansowe do organizacji polonijnych i polskich szkół za granicą, z przeznaczeniem na zorganizowanie dodatkowych zajęć i kursów przygotowawcze dla maturzystów polskiego pochodzenia, jak i do Uniwersytetów w Toronto i Winnipeg (Uniwersytet Manitoba), z przeznaczeniem na wsparcie funkcjonowania lektoratów i katedr języka polskiego na tych Uczelniach,

podczas gdy zgodnie z harmonogramem środki na te cele przekazywane miały być w okresie kwiecień-maj tego roku;

- umowa 361/2013 - poszczególne działania podejmowane były przez Fundację z opóźnieniem dwumiesięcznym lub większym w stosunku do terminów wskazanych w harmonogramie. Przykładowo, w maju 2013 r. wykonano ilościowe zestawienie (wykaz) pomocy dydaktycznych oraz sprzętu komputerowego i audiowizualnego (wraz ze specyfikacją), podczas gdy zgodnie z harmonogramem działanie to miało być realizowane w marcu tego roku. W czerwcu 2013 r. wysłano umowy do szkół i innych instytucji edukacyjno-oświatowych, które miały otrzymać wsparcie finansowe, podczas gdy zgodnie z harmonogramem powinno to być wykonane w kwietniu tego roku. W okresie od lipca do grudnia 2013 r. przekazywano środki finansowe do tych podmiotów, podczas gdy zgodnie z harmonogramem działanie to powinno być wykonane w okresie od maja do lipca tego roku;
- umowa 379/2013 - w okresie od marca do czerwca 2013 r. sporządzono i zawarto umowy z organizacjami działającymi za granicą (w tym polonijnymi) dotyczące prowadzenia biur zajmujących się udzielaniem porad prawnych, psychologicznych i innych dla polskich imigrantów zarobkowych, podczas gdy zgodnie z harmonogramem powinno to być wykonane w okresie od stycznia do lutego tego roku. W okresie od czerwca do lipca 2013 r. uruchomiono środki finansowe na ten cel, podczas gdy zgodnie z harmonogramem działanie to miało być realizowane w okresie od marca do kwietnia tego roku.

(dowód: akta kontroli tom I str. 239-240, 310-311, 320-322, 471-472, 521-522;
tom II str. 62-65, 111, 165, 184-186, 367)

Główną przyczyną powyższych opóźnień, według ustaleń kontroli NIK, było zawarcie przez MSZ ww. umów z Fundacją dopiero w dniu 13 maja 2013 r., co spowodowało, że harmonogramy działań ujęte w ofertach przesłanych przez Fundację do MSZ częściowo się zdezaktualizowały. Tylko w przypadku umowy 365/2013, Fundacja przed jej zawarciem przesłała do Ministerstwa zaktualizowany harmonogram, który został uwzględniony w umowie.

(dowód: akta kontroli tom I str. 19, 140-141, 543-544)

W przypadku zawartej w 2014 r. umowy 327/2014 ustalono, że Fundacja zgodnie z ofertą zawarła w lipcu 2014 r. umowy z pięcioma szkołami lub innymi organizacjami działającym na terenie Białorusi, Czech, Litwy i Łotwy dotyczące organizacji dodatkowych zajęć i kursów przygotowawczych dla maturzystów polskiego pochodzenia. Do podmiotów tych Fundacja przekazała środki pochodzące z dotacji MSZ przeznaczone na sfinansowanie realizacji tego zadania. Termin realizacji zadań wyznaczono w ww. umowach na okres do 31 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom II str. 397-478)

1.4. W przypadku wszystkich umów zawartych z MSZ w 2013 r. Fundacja nie wykorzystała całości środków dotacji otrzymanych z MSZ na ich realizację. Do 30 stycznia 2014 r., tj. w terminie umownym, Fundacja zwróciła z tego tytułu do MSZ środki w kwocie ogółem 213,4 tys. zł, co stanowiło 5,1% kwoty środków dotacji otrzymanych z MSZ.

W przypadku czterech wybranych do kontroli umów z 2013 r. (o których była mowa wyżej) Fundacja zwróciła w terminie do 30 stycznia 2014 r. niewykorzystane dotacje w kwocie ogółem 127,2 tys. zł. Największe kwoty zwrócone dotyczyły umów nr 361/2013 i 379/2013 - odpowiednio: 79,9 tys. zł i 42,8 tys. zł. Przyczyny dokonania przez Fundację zwrotu części dotacji, otrzymanych na realizację umowy 361/2013 zostały omówione wyżej.

(dowód: akta kontroli tom I str. 19, tom II str. 545)

W przypadku trzech z badanych umów, przedstawione przez Fundację rozliczenia z wykorzystania środków dotacji, na skutek ich zakwestionowania przez MSZ, wymagały skorygowania w zakresie wysokości kwot dotacji należnych do zwrotu. W przypadku umowy nr 361/2013 Ministerstwo stwierdziło niedopłatę kwoty zwróconej do MSZ z tytułu niewykorzystanych dotacji w wysokości 7 019,82 zł (Fundacja zwróciła tę kwotę wraz z odsetkami za zwłokę w dniu 29 września 2014 r.). W przypadku umowy 362/2013 MSZ zwrócił się o zwrot kwoty 1 652,11 zł, uznanej jako dotacja pobrana w nadmiernej wysokości w związku naruszeniem przez Fundację § 6 pkt 6.5. umowy, zgodnie z którym warunkiem uznania danego kosztu za zgodny z budżetem było nieprzekroczenie jego wielkości wskazanej w odpowiedniej pozycji budżetu więcej niż o 15% (Fundacja zwróciła powyższą kwotę w dniu 22 września 2014 r.). W przypadku umowy nr 365/2013 MSZ stwierdził natomiast, że Fundacja zwróciła wyższą o 3 500 zł kwotę, niż należna do zwrotu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 146, 211, 373-374; tom II str. 96, 100, 545)

W przypadku trzech umów wybranych do kontroli (nr-y: 361/2013, 365/2013, 379/2013), badanie wybranych losowo dokumentów księgowych wskazanych w dokumentacji rozliczeniowej z realizacji umów (tj. m.in. faktur i rachunków oraz dokumentacji dotyczącej wypłaty stypendiów, protokołów przekazania książek i sprzętu) nie wykazało nieprawidłowości. Ponoszone koszty i wydatki ze środków dotacji, których dotyczyły te dokumenty, były uzasadnione i odpowiadały odpowiednim pozycjom kosztów wskazanym w kosztorysach załączonych do ofert. Wszystkie faktury, rachunki i inne dokumenty dotyczyły kosztów i wydatków z okresu objętego umowami.

(dowód: akta kontroli tom I str. 212-242; tom II str. 113-114, 369-370)

W wyniku badania dokumentacji rozliczeniowej dotyczącej wydatkowania środków dotacji w ramach umowy 362/2013 stwierdzono, że Fundacja nie dysponowała pełną dokumentacją pozwalającą ustalić, na jakie cele została wydatkowana część środków pochodzących z dotacji MSZ, przekazana dwóm uczelniom kanadyjskim z przeznaczeniem na prowadzenie kursów języka polskiego. W przypadku środków przekazanych na ten cel na rzecz Uniwersytetu Manitoba w kwocie 32 501,23 dolarów kanadyjskich (na który to cel wydatkowano ze środków dotacji 95 tys. zł) stwierdzono, że Fundacja otrzymała z tej Uczelni rozliczenie dotyczące wydatkowania na to zadanie kwoty 30 000 dolarów kanadyjskich. W przypadku środków przekazanych na rzecz Uniwersytetu w Toronto w kwocie 21 196,11 dolarów kanadyjskich (na który to cel wydatkowano ze środków dotacji 65 tys. zł), stwierdzono, że Fundacja otrzymała z tej Uczelni rachunek, w którym rozliczono wydatkowanie kwoty 20 014,13 dolarów kanadyjskich.

Zasady realizacji przedmiotowych zadań przez ww. Uczelnie oraz ich rozliczenia określały:

- zawarta w grudniu 2010 r. umowa pomiędzy Fundacją a Uniwersytetem Manitoba, w której Fundacja podjęła się przekazywania dofinansowania w kwocie ok. 30 000 dolarów kanadyjskich rocznie na częściowe pokrycie kosztów prowadzenia na Uczelni zajęć z języka polskiego;
- zawarta grudnia 2009 r. umowa pomiędzy Fundacją a Zarządem Uniwersytetu w Toronto, w której Fundacja podjęła się zorganizowania dofinansowania w kwocie nie mniejszej niż 20 000 dolarów kanadyjskich rocznie na pokrycie kosztów zatrudnienia lektorów niezbędnych do prowadzenia na Uczelni zajęć z języka polskiego na poziomie średniozaawansowanym i zaawansowanym.

(dowód: akta kontroli tom I str. 285-317, 426– 470; tom II str. 527-528)

W przesłanym do MSZ sprawozdaniu końcowym z realizacji umowy, jako dokumenty księgowe potwierdzające wydatki poniesione w tym zakresie, Fundacja wskazała umowy zawarte z ww. Uczelniami.

(dowód: akta kontroli tom I str. 372; tom II str. 527-528)

Koordynator powyższego zadania G. Ż., wyjaśnił m.in., że:

- Uniwersytet w Toronto przedstawił do rozliczenia dokumentację na kwotę 20 014,13 dolarów kanadyjskich oraz kontrakt z wykładowcą na kwotę 40 500 dolarów kanadyjskich. Suma obu kwot przekracza wysokość przekazanej dotacji i na tej podstawie dokonano rozliczenia;
- na etapie rozliczeń dotacji konsultowano z Konsulem Generalnym rozbieżności dotyczące przekazanej kwoty a otrzymanego rozliczenia dotyczącego wspierania lektoratu języka polskiego na Uniwersytecie Manitoba. Z informacji uzyskanych z Konsulatu wynika, że Uczelnia na wspólne konto („do jednego worka”) zakwalifikowała dotację i wkład własny, co daje sumę w wysokości 72 374,00 w skali roku. Na tej podstawie dokonano rozliczenia dotacji. Jednocześnie zostały podjęte uzupełniające czynności mające na celu uzyskanie z Uniwersytetu Manitoba dokumentacji potwierdzającej ww. czynności.

(dowód: akta kontroli tom II str. 510)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień należy zaznaczyć, że z przesłanej przez Uniwersytet Toronto dokumentacji nie wynika, żeby koszty zatrudnienia ww. wykładowcy do prowadzenia zajęć z języka polskiego w 2013 r. nie zostały uwzględnione w rachunku wystawionym Fundacji przez Uniwersytet. Ponadto przesłany przez Uczelnię dokument w tym zakresie nie był umową, tylko zaproszeniem do prowadzenia zajęć z języka polskiego w roku akademickim 2013/2014, a więc okres, którego dotyczył częściowo wykraczał poza okres realizacji przedmiotowego zadania (2013 r.) wskazany w umowie nr 362/2013.

(dowód: akta kontroli tom I str. 285, 449-470)

1.5. W wybranych do kontroli umowach zawartych z MSZ każdorazowo podany był rachunek bankowy Fundacji, na który przekazane miały być środki dotacji (w przypadku objętych kontrolą umów zawartych w 2013 r. był to jeden rachunek).

(dowód: akta kontroli tom I str. 143, 286, 500 tom II str. 140-154, 398)

Rachunek bankowy, który służył do rozliczania dotacji uzyskanych w ramach umów zawartych z MSZ w 2013 r. Fundacja zamknęła 18 sierpnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom I str. 256-261)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku trzech umów zawartych z MSZ w 2003 r. objętych kontrolą (361/2013; 362/2013 i 379/2013) Fundacja nie przestrzegała § 19 pkt 19.4 umów, zgodnie z którym była zobowiązana do poinformowania pisemnie MSZ o dokonanych zmianach odnośnie terminu podejmowania poszczególnych działań w stosunku do terminów określonych w harmonogramie (zamieszczonym w ofercie). Należy przy tym dodać, że we wszystkich tych przypadkach dokonane przez Fundację zmiany w stosunku do harmonogramów (opisane w pkt 1.4. niniejszego wystąpienia) dotyczyły również terminów przekazywania środków finansowych pochodzących z dotacji MSZ organizacjom polonijnym działającym poza granicami kraju, na co zgodnie z § 19 pkt 19.5 umów zawartych z MSZ wymagana była pisemna zgoda Ministerstwa.

(dowód: akta kontroli tom I str. 239-240, 296, 310-311, 320-322, 471-472, 506, 521-522; tom II str. 62-65, 110-112, 150-151, 165, 184-186, 367, 410)

2. Fundacja nie przestrzegała postanowień § 6 pkt 6.5. umowy 362/2013 ustalających maksymalny dopuszczalny limit (15%) wzrostu poszczególnych pozycji kosztów określonych w budżecie (kosztorysie) zadań realizowanych w ramach tej

umowy, podlegających sfinansowaniu ze środków dotacji, na co zwrócił uwagę MSZ w trakcie weryfikacji sprawozdania końcowego z realizacji umowy. Zgodnie z informacjami podanymi w załączniku nr 1 do sprawozdania, Fundacja ze środków dotacji wydatkowała 27 331,61 zł na sfinansowanie programowych kosztów organizacyjnych dotyczących zadania pn. „Szansa dla maturzystów” (wskazanych w poz. II.1.2. budżetu), podczas gdy zgodnie z umową maksymalna kwota tych kosztów sfinansowanych ze środków dotacji (po uwzględnieniu maksymalnego dopuszczalnego wskaźnika ich wzrostu) nie mogła być wyższa niż 25 679,50 zł. W konsekwencji Fundacja, zgodnie z żądaniem MSZ, zmuszona była do zwrotu kwoty 1 652,11 zł, uznanej za dotację pobraną w nadmiernej wysokości.

(dowód: akta kontroli tom I str. 289, 346, 373 - 374)

Należy zaznaczyć, że Fundacja mogła uniknąć konieczności zwrotu tych środków, gdyby w trakcie realizacji powyższej umowy wystąpiła z wnioskiem do MSZ o wprowadzenie stosownych zmian w umowie, na zasadach określonych w § 19 pkt 19.1. umowy.

3. Fundacja nie przestrzegała § 3 pkt 3.3. objętych kontrolą umów zawartych w 2013 r. z MSZ, zgodnie z którym zobowiązana była do utrzymania wskazanego w tych umowach rachunku bankowego, na który przekazane zostały środki dotacji, nie krócej niż do chwili dokonania ostatecznych rozliczeń z MSZ, tj. do dnia dokonania ostatniej transakcji bankowej wynikającej z pisma MSZ o akceptacji sprawozdania końcowego.

Rachunek bankowy wskazany w powyższych umowach został zamknięty na wniosek Fundacji 18 sierpnia 2014 r., mimo, iż do tego dnia sprawozdania końcowe z realizacji poszczególnych umów zawartych z MSZ nie zostały zaakceptowane przez Ministerstwo. MSZ zaakcentował sprawozdanie dotyczące: umowy 361/2013 - w dniu 22 września 2013 r., umowy 365/2013 - 6 października 2013 r., umowy 362/2013 - 18 września 2014 r. Natomiast w przypadku umowy 379/2013 do czasu kontroli NIK (30 listopada 2014 r.) sprawozdanie nie uzyskało jeszcze akceptacji MSZ.

(dowód: akta kontroli tom I str. 142-157, 211, 256-261, 285-300, 373, 499-542, tom II str. 96, 139-154, 213-214, 397-413)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że decyzja o zamknięciu konta bankowego spowodowana była podwyższeniem opłat za transakcje bankowe przez bank, który je obsługiwał oraz wynegocjowaniem z innym bankiem zdecydowanie lepszych warunków obsługi kont bankowych Fundacji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 481)

Powyższe wyjaśnienia nie zmieniają oceny NIK o nieprzestrzeganiu przez Fundację wskazanych wyżej postanowień umów zawartych z MSZ.

4. Fundacja nie wyegzekwowała od dwóch uczelni kanadyjskich rozliczeń pozwalających na jednoznaczne ustalenie, na co wydatkowana została całość środków pochodzących z dotacji przekazanych przez MSZ w ramach umowy nr 362/2013, przekazanych tym jednostkom na prowadzenie zajęć z języka polskiego (o czym jest mowa w pkt 1.4. niniejszego wystąpienia). Brak kompleksowych rozliczeń uniemożliwia ocenę prawidłowości wykorzystania całości przekazanych środków zarówno przez ww. Uczelnie, jak i przez Fundację.

(dowód: akta kontroli tom I str. 426 - 470)

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

Uwagi NIK dotyczą braku zgodności zaciągowego planu kont ujętego w dokumentacji opisującej przyjęte przez Fundację zasady (politykę) rachunkowości z planem kont stosowanym przez tę jednostkę w praktyce.

Ustalono, że wykaz kont syntetycznych i analitycznych zamieszczony w części II obowiązującej w Fundacji „Dokumentacji zasad (polityki) rachunkowości” z 2002 r. był nieaktualny. Nie uwzględniono w nim kont stosowanych przez Fundację w badanym okresie do ewidencjonowania dotacji otrzymywanych z MSZ oraz kosztów i wydatków ponoszonych z tych środków. Zamiast tego w wykazie tym wymieniono konta służące do ewidencji dotacji przekazywanych przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej oraz kosztów ponoszonych na realizację zadań finansowanych z tych dotacji, podczas gdy w badanym okresie Fundacja nie realizowała żadnych umów zawartych z Senatem.

(dowód: akta kontroli tom I str. 18-22, 32-36, 261, tom II str. 480, 483-490)

NIK zwraca również uwagę na stosunkowo dużą liczbę błędów popełnionych w sprawozdaniach końcowych z realizacji umów objętych kontrolą, które MSZ wykazywał w ramach weryfikacji tych sprawozdań. Przykładowo, w piśmie z dnia 4 marca 2014 r. odnosząc się do przekazanego przez Fundację sprawozdania końcowego z realizacji umowy nr 362/2013 MSZ wskazał, że podana w załącznikach 1 i 2 do sprawozdania wysokość wkładu własnego wynosi 20 000 zł, podczas gdy w załączniku 3 – 14 000 zł. Ponadto w załączniku nr 3 przedmiotowa kwota ujęta została w kolumnie dotyczącej wydatków ze środków własnych, natomiast w załączniku nr 1 w kolumnie dotyczącej wkładu osobowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 211, 341-348; 362-363, 373; tom II str. 96, 213-215)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Fundacji w powyższym obszarze.

2. Efekty realizacji zadań w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą ukierunkowanych na podtrzymywanie więzi z Polską i wspomaganie migracji powrotnych

Opis stanu faktycznego

2.1. Spośród pięciu wybranych do kontroli umów zawartych z MSZ, które zostały objęte kontrolą, w przypadku dwóch (379/2013 i 327/2014) w ofertach załączonych do umów określono sposób prowadzenia monitoringu prowadzonych działań i osiąganych celów w trakcie realizacji umowy.

(dowód: akta kontroli tom I str. 121-135, 301-313, 515-523; tom II str. 155-167, 414-434)

1) W ofercie załączonej do umowy 379/2013 dotyczącej zadania pn. „Nie jesteście sami”, przewidziano prowadzenie na bieżąco monitoringu realizacji poszczególnych działań podejmowanych w ramach tego zadania, za pomocą kontaktu mailowego, telefonicznego oraz spotkań bezpośrednich. Dodatkowo, zgodnie z ofertą, zagraniczni partnerzy przy realizacji tego zadania (beneficjenci środków pochodzących z dotacji przekazanej na to zadanie przez MSZ), mieli być zobowiązani do przesyłania do Fundacji raz w miesiącu raportów częściowych, podsumowujących miesięczną działalność biur porad prawnych i społecznych.

(dowód: akta kontroli tom II str. 139-173)

Ustalono, że w wykonaniu powyższych deklaracji w umowach o współpracy zawartych przez Fundację z poszczególnymi organizacjami, które zajmowały się organizowaniem i udzielaniem pomocy dla polskich emigrantów, nałożony został na te podmioty obowiązek przekazywania do Fundacji miesięcznych (umowy z dwoma podmiotami) lub kwartalnych (umowy z sześcioma podmiotami) raportów z realizacji tych zadań oraz sprawozdania końcowego o przebiegu realizacji przedmiotowego zadania.

(dowód: akta kontroli tom II str. 249-366)

Koordynator tego zadania G. Ż., na pytanie kontrolera NIK dotyczące wyegzekwowania powyższego obowiązku od poszczególnych podmiotów, przedstawił miesięczne raporty sporządzone przez jeden z ww. podmiotów („Polish Family Support Centre”) za okres od lipca do grudnia 2013 r. oraz raport za I półrocze 2013 r. sporządzony przez kolejny podmiot (Fundację „Children of Europe”). Wyjaśnił ponadto, że w umowach zawartych przez Fundację z poszczególnymi podmiotami nie określono konsekwencji (sankcji) w przypadku niezłożenia częściowych raportów oraz wskazał, że Fundacja ograniczyła lub zakończyła współpracę z poszczególnymi podmiotami w 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom II str. 509-526)

2) Zgodnie z ofertą załączoną do umowy 327/2014, dotyczącej zadania pn. „Szansa dla maturzystów – kursy przygotowawcze”, monitorowanie przebiegu realizacji tego projektu ze strony Fundacji polegać miało na stałym kontakcie mailowym i telefonicznym z organizacjami polonijnymi oraz szkołami polskimi, działającymi w krajach, w których to zadanie miało być realizowane.

(dowód: akta kontroli tom II str. 427)

Ustalono, że w umowach zawartych przez Fundację z pięcioma szkołami i innymi organizacjami prowadzącymi działalność edukacyjną poza granicami Polski (Białoruś, Czechy, Litwa, Łotwa) dotyczących przeprowadzenia kursów przygotowawczych do egzaminów maturalnych i na wyższe uczelnie, nie wprowadzono zapisów obligujących te podmioty do przesyłania okresowych informacji (raportów) o przebiegu realizacji tych zadań oraz o wpływie tych kursów na poprawę zdawalności egzaminów. Podmioty te zobowiązane zostały natomiast do złożenia w terminie do 11 stycznia 2015 r. sprawozdań końcowych finansowych i merytorycznych z realizacji przedmiotowych zadań.

(dowód: akta kontroli tom II str. 438-462)

Koordynator tego zadania I. P. wyjaśniła m.in., że do 19 grudnia 2014 r. nie wpłynęły do Fundacji sprawozdania od organizacji i szkół (tj. beneficjentów), do których zadań należy organizacja ww. kursów.

(dowód: akta kontroli tom II str. 497)

3) Prezes Zarządu oraz osoby wyznaczone w Fundacji na koordynatorów poszczególnych zadań realizowanych w ramach ww. umów wyjaśnili m.in., że przy realizacji wszystkich umów, prowadzony był w latach 2013-2014 monitoring osiągania zakładanych celów telefonicznie, mailowo oraz za pomocą komunikatora Skype. W przypadku zadania pn. Program stypendialny dla osób polskiego pochodzenia studiujących za granicą” podstawowym narzędziem umożliwiającym monitorowanie ilości i jakości rejestrowanych przez aplikantów wniosków stypendialnych był Zintegrowany Elektroniczny System Stypendialny (ZESS).

(dowód: akta kontroli tom II str. 174, 482, 492, 497, 509)

2.2. W przypadku czterech objętych kontrolą umów, których realizacja zakończyła się do końca kontroli NIK (361/2013, 362/2013, 365/2013 i 379/2013) stwierdzono, że w ofertach dołączonych do umów każdorazowo określano zakładane cele rzeczowe oraz oczekiwane rezultaty jakie przynieść powinna realizacja tych celów. Poza jednym przypadkiem (umowa 379/2013), w ofertach nie podano wskaźników służących do oceny stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów przy realizacji poszczególnych zadań, jak i wymogu zbierania informacji w tym zakresie. Realizacja celów i oczekiwanych rezultatów w przypadku poszczególnych umów kształtowała się następująco:

1) Umowa 366/2013 dotycząca zadania pn. „Program stypendialny dla osób polskiego pochodzenia studiujących za granicą”.

Celem realizacji tego zadania (zgodnie z ofertą) miało być zwiększenie liczby studentów polskiego pochodzenia, ich aktywizacja na rzecz środowiska polonijnego i społeczności krajów zamieszkania. Liczbę stypendystów, którym przekazane zostaną stypendia w poszczególnych krajach wskazanych w ofercie oszacowano na ok. 467 osób. Rezultatem realizacji tego zadania miał być proces budowania nowej inteligencji na świecie, która będzie brała aktywny udział w polityce, administracji, gospodarce i kulturze. W sprawozdaniu końcowym, dokonując oceny osiągnięcia celów i rezultatów wskazano m.in., że Fundacja przyznała stypendia oraz książki dla 495 studentów pochodzącym z krajów wskazanych w ofercie - Białorusi, Czech, Litwy, Łotwy, Serbii, Słowacji oraz Ukrainy (jedna osoba nie odebrała stypendium). Podano, że udzielona pomoc stypendialna miała z pewnością charakter motywacyjny, aczkolwiek stanowiła również istotną pomoc socjalną, dzięki której młodzież polonijna mogła kontynuować studia.

(dowód: akta kontroli tom I str. 121-134, 166, 172-173)

2) Umowa 362/2013 dotycząca zadania pn. „Kursy przygotowawcze do egzaminów na wyższe uczelnie oraz wspieranie uniwersyteckich kadr”.

Zgodnie z ofertą, celem realizacji pierwszej części zadania miało być ugruntowanie oraz utrwalenie wiedzy zdobytej w szkole średniej oraz zdobycie umiejętności pozwalających na zdanie egzaminów maturalnych na jak najwyższym poziomie i tym samym zwiększenie szans podczas rekrutacji na wyższe uczelnie. Nie określono planowanej liczby zajęć oraz liczby maturzystów, którzy wezmą udział w tych zajęciach. Nie przewidziano również zbierania informacji o wynikach egzaminów uzyskanych przez maturzystów objętych powyższymi kursami. Cele realizacji drugiej części zadania to m.in.: zachęcanie młodzieży polskiego pochodzenia do pogłębiania znajomości języka polskiego; promocja wśród młodzieży akademickiej polskiej literatury, historii i polskiego życia kulturalnego; pomoc środowisku polonijnemu w zebraniu środków finansowych dla pełnego sfinansowania lektoratów języka polskiego na jednym z uniwersytetów którego dotyczyło to zadanie. Nie podano planowanej liczby zajęć z języka polskiego, jaki i liczby studentów, którzy wezmą w nich udział. Oczekiwanym rezultatem w przypadku pierwszej części zadania miały być bardzo dobre wyniki na egzaminach maturalnych, natomiast w przypadku drugiej części - podniesienie znajomości kultury i języka polskiego w ramach studiów prowadzonych na uniwersytetach których dotyczyło zadanie.

W sprawozdaniu końcowym, dokonując oceny osiągnięcia celów i rezultatów, wskazano m.in., że:

- w kursach przygotowawczych (zorganizowanych w 2013 r. w krajach wymienionych w ofercie) uczestniczyło ogółem 418 maturzystów. Dzięki powyższym działaniom, mają oni większe szanse na zdanie egzaminów wstępnych podczas rekrutacji na wyższe uczelnie. Ponadto, dzięki udziałowi w tym przedsięwzięciu, młodzież polonijna zapoznała się z działalnością programową Fundacji, w tym m.in. z możliwościami wsparcia, jakie może otrzymać od Fundacji w czasie studiów i po ich zakończeniu oraz perspektywami współpracy w działaniach na rzecz miejscowego środowiska polonijnego oraz promocji Polski za granicą. Rezultatem tych działań miały być m.in. lepsze wyniki podczas egzaminów na studia a podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych młodzieży polonijnej skutkowało zdobyciem przez nią wysokiej pozycji zawodowej i społecznej;
- z zajęć z języka polskiego i historii Polski prowadzonych w 2013 r. na Uniwersytecie Manitoba skorzystało w semestrze zimowym 46 studentów

i w semestrze jesiennym 43 studentów, natomiast z zajęć z języka polskiego zorganizowanych w tym okresie na Uniwersytecie w Toronto skorzystało 80 studentów. W ramach realizacji tego projektu osiągnięte zostały następujące cele: zapewnienie i utrzymanie stałego programu nauczania języka i kultury polskiej na Wydziale Germanistyki i Sławistyki Uniwersytetu Manitoba oraz na Wydziale Sławistyki Uniwersytetu w Toronto; umożliwienie młodzieży polskiego pochodzenia oraz studentom innych narodowości zainteresowanym nauką języka polskiego dostępu do poziomu nauczania na szczeblu akademickim; zainteresowanie studentów polskiego pochodzenia działalnością na rzecz organizacji polonijnych. Rezultatami tych działań miało być wg sprawozdania, zainteresowanie młodzieży polskiego pochodzenia językiem polskim, promocja polskiej historii i literatury, a także znajomości polskiej kultury oraz zainteresowanie młodej Polonii działalnością na rzecz organizacji polonijnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 301-313; 318-326)

3) Umowa 361/2013 dotycząca zadania pn. „Ex Libris Polonia”.

Celem realizacji tego zadania miało być doposażenie polonijnych ośrodków prowadzących działalność oświatowo-edukacyjną i polskich szkół za granicą w książki, pomoce dydaktyczne, sprzęt audiowizualny i komputerowy oraz w meble szkolne. Zakładanym rezultatem miało być wyrównywanie i zwiększanie szans edukacyjnych osób polskiego pochodzenia oraz podniesienie poziomu świadomości narodowej wśród młodego pokolenia Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą. W ofercie nie określono, w jaki sposób ma być badane i oceniane przez Fundację osiągnięcie powyższych rezultatów, w tym m.in. wskaźników lub mierników służących do takiej oceny. W sprawozdaniu końcowym, dokonując oceny osiągnięcia celów i rezultatów wskazanych w ofercie, omówiono przyczyny niepełnej rzeczowej realizacji tego zadania, skutkujące zwrotem części środków dotacji do MSZ (opisane w punkcie 1 niniejszego wystąpienia). Omawiając rezultaty uzyskane w wyniku realizacji tego zadania, powtórzono ogólne argumenty wskazane w tym zakresie w ofercie.

(dowód: akta kontroli tom I str. 515-542, tom II str. 1-95, 113-114)

4) Umowa 379/2013 dotycząca zadania pn. „Nie jesteście sami”

Celem realizacji tego zadania, adresowanego do polskich emigrantów zarobkowych potrzebujących wsparcia w zakresie pomocy życiowej i prawnej, miało być eliminowanie zjawiska wykluczenia społecznego, ze względu na nieznaną języka urzędowego, jak i realiów życia w krajach zamieszkania, poprzez rzetelny ogólnodostępny przekaz informacji na temat procedur administracyjnych, prawnych, dotyczących wszystkich aspektów życia na emigracji; pomaganie w znalezieniu legalnego zatrudnienia w zawodach odpowiadającym kwalifikacjom oraz wspieranie aspiracji związanych z podjęciem własnej działalności gospodarczej; prowadzenie kursów nauki języka używanego w kraju emigracji; pomaganie w uzyskaniu samodzielności finansowej i zabezpieczeniu stałego miejsca pracy. Bezpośrednim oczekiwanym rezultatem realizacji tego zadania miało być objęcie opieką prawną i życiową około 12 tys. osób. Ocena realizacji powyższych celów i rezultatów dokonywana miała być na podstawie ankiet ewaluacyjnych, wypełnianych przez osoby objęte pomocą. Dodatkowym źródłem informacji w tym zakresie miała być analiza popularności publikacji opisujących działalność biur porad prawnych, których działalność miała być dofinansowana ze środków dotacji, czego wymiarem miała być liczba wejść oraz postów zamieszczonych na forach. W sprawozdaniu końcowym, dokonując oceny osiągnięcia celów i rezultatów wskazanych w ofercie, wskazano m.in., że działania zrealizowane w ramach tego zadania przyczyniły się

w sposób bezpośredni do eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego Polaków na emigracji zarobkowej. Danymi obrazującymi w sprawozdaniu uzyskane w tym zakresie rezultaty były dane liczbowe dotyczące liczby osób, które skorzystały z różnych form pomocy (bezpośrednio lub przez kontakt telefoniczny, mailowy) udzielonej w ramach realizacji umowy przez poszczególne biura porad prawnych i obywatelskich zorganizowane w Belgii, Irlandii i Wielkiej Brytanii. Wskazano, że ogółem działaniami zrealizowanymi w ramach przedmiotowego zadania, bezpośrednio lub przez kontakt telefoniczny i mailowy objęto ok. 12 tys. Polaków, mieszkających w Belgii, Irlandii i Wielkiej Brytanii. Dodatkowo, kilkadziesiąt tysięcy osób uzyskało informacje na ten temat na stronach internetowych organizacji partnerskich, z ich ulotek oraz z relacji w lokalnych mediach z konferencji organizowanych przez polskie organizacje. Przedstawiono również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób korzystających z usług biur, z których wynikało m.in., że realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia motywacji tych osób, poczucia pewności siebie i wiary we własne siły. Podano, że głównym problemem w realizacji projektu było późne podpisanie umowy pomiędzy Fundacją a MSZ, co wpłynęło na opóźnienie podpisania umów z partnerami (beneficjentami) oraz dokonania transferu pieniędzy na realizację projektów. Wskazano, że w tej sytuacji w I połowie 2013 r. partnerzy Fundacji (osiem podmiotów prowadzących działalność na terenie Belgii, Irlandii i Wielkiej Brytanii) przeprowadzili działania organizacyjne, a realizacja zadań, została podjęta po podpisaniu umów.

(dowód: akta kontroli tom II str. 139-173, 183-212, 249-366)

2.3. W 2014 r. Fundacja, poza zadaniem pn. „Ex Libris Polonia”, realizowała zadania, które były powieleniem zadań zrealizowanych w 2013 r.

(dowód: akta kontroli tom I str. 18-21)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że Fundacja, konstruując oferty na realizację zadań publicznych w ramach współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r., uwzględniła efekty i rezultaty osiągnięte dzięki projektom realizowanym w roku 2013, które w znacznej większości były kontynuacją dotychczasowych programów. Dotyczyło to m.in. doboru beneficjentów i grupy docelowej pod kątem dotychczasowej współpracy oraz wyboru krajów, w których projekty były realizowane pod kątem analizy potrzeb pod względem ilościowym, jakościowym oraz zakładanych celów.

(dowód: akta kontroli tom II str. 482)

2.4. MSZ nie przeprowadzał w Fundacji kontroli dotyczącej zadań realizowanych w latach 2013-2014.

(dowód: akta kontroli tom II str. 481)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Fundacja realizując umowę nr 379/2013 dokonała zmian w zakresie sposobu prowadzenia monitoringu w stosunku do danych podanych w ofercie stanowiącej załącznik do umowy, co w ocenie NIK, było niezgodne z § 2 pkt 2.3. umowy, w którym wskazano, że zleceńbiorca (Fundacja) zobowiązuje się wykonać projekt (zadanie) zgodnie z ofertą.

Zgodnie z ofertą, zagraniczni partnerzy przy realizacji tego zadania (beneficjenci środków pochodzących z dotacji przekazanej na zadanie przez MSZ) mieli zostać zobligowani do przesłania raz w miesiącu raportów cząstkowych podsumowujących miesięczną działalność biur porad prawnych i społecznych, tymczasem w sześciu przypadkach, na osiem zawartych umów, nałożony został na te podmioty obowiązek przekazywania do Fundacji raportów z realizacji zadań raz na kwartał.

O wprowadzonych zmianach Fundacja nie poinformowała MSZ i nie wystąpiła o zmianę umowy. Zgodnie z § 19 pkt 19.1. umowy, wszelkie jej zmiany, wymagały zawarcia aneksu w formie pisemnej. Załączniki do umowy (w tym oferta) stanowiły integralną jej część (§ 25 pkt 25.6.).

(dowód: akta kontroli tom II str. 139-182, 249-366)

Ustalono ponadto, że poza jednym przypadkiem, od podmiotów tych nie egzekwowano przedstawiania raportów na zasadach określonych w umowach, o czym była w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli tom II str. 509-526)

2. W sprawozdaniu końcowym z realizacji umowy nr 362/2013 podano błędną liczbę studentów, którzy skorzystali z kursów z języka polskiego i kultury polskiej zorganizowanych przez Uniwersytet w Toronto w 2013 r., sfinansowanych przy udziale środków dotacji przekazanej przez MSZ.

W sprawozdaniu podano, że łączna liczba studentów, którzy skorzystali z oferty lektoratu w tym zakresie wyniosła 80, tymczasem zgodnie z informacjami przekazanymi przez ten Uniwersytet w grudniu 2013 r., w zajęciach wzięło udział ogółem 104 studentów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 324; tom II str. 509, 527)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Fundacji w powyższym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o:

1. Przestrzeganie postanowień umów zawieranych z MSZ w zakresie: realizacji zadań i finansowania kosztów realizacji zadań ze środków przekazanych dotacji, terminów utrzymywania kont bankowych, na które przekazane zostały środki dotacji oraz obowiązków Fundacji w przypadku wprowadzania zmian w harmonogramie realizacji zadań.
2. Wyegzekwowanie od Uniwersytetu Manitoba oraz Uniwersytetu w Toronto kompleksowych rozliczeń dotyczących sposobu wykorzystania całości środków przekazanych przez Fundację w ramach realizacji zawartej z MSZ umowy nr 362/2013, a w przypadku stwierdzenia wykorzystania przez te Uczelnie części tych środków na inne cele lub zadania niż określone w umowie, dokonanie zwrotu do MSZ środków wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.
3. Prawidłowe sporządzanie sprawozdań końcowych z realizacji zadań dofinansowanych ze środków dotacji przekazywanych przez MSZ.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, Panu Prezesowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

¹¹ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 5 lutego 2015 r.

Kontroler
Robert Kaczmarczyk
doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

.....
Podpis

D.W.